

CARMELCOLLEGE GOUDA

ISK | MAVO HAVO ATHENEUM GYMNASIUM | TTD TECHNASIUM

Dyslexieprotocol

Inhoudsopgave

Inleiding

Dyslexie op het Carmelcollege Gouda – Samenvatting

1. Signaleren van dyslexie
 - 1.1 Leerlingen die in het bezit zijn van een dyslexieverklaring
 - 1.2 Overige leerlingen
2. Adviezen voor externe vervolgstappen
 - 2.1 Diagnostisch (vervolg)onderzoek
 - 2.2 Startmoment faciliteiten dyslexie
 - 2.3 Behandeling of begeleiding buiten school
3. Compenserende maatregelen
 - 3.1 Algemeen
 - 3.2 Special dyslexie
 - 3.3 Faciliteitenkaart
 - 3.3.a Extra tijd bij toetsen
 - 3.3.b Aangepaste beoordeling spelling in de onderbouw
 - 3.3.c Spelling in de bovenbouw
 - 3.3.d Laptop als schrijfgerei
 - 3.3.e Auditieve ondersteuning
 - 3.3.f Mondeling toelichten of overhoren
 - 3.3.g Overige zaken
 - 3.4 Faciliteiten Citotoets
 - 3.5 Faciliteiten Centraal Eindexamen
4. Dispenserende maatregelen
 - 4.1 Dispensaties in de onderbouw
 - 4.2 Dispensaties in de bovenbouw

Inleiding

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van lezen en/of spellen op woordniveau.

Het Carmelcollege Gouda is zich er zeer van bewust dat de gevolgen van dyslexie sterk kunnen doorwerken in de dagelijkse schoolpraktijk. Het dyslexieprotocol van het Carmelcollege Gouda geeft informatie aan ouders, leerlingen en medewerkers over hoe er op school omgegaan wordt met dyslexie. Ook staat beschreven waar wij als school wel en niet in beeld zijn als het gaat om het bieden van ondersteuning op het gebied van dyslexie. Daarnaast verwachten we dat de dyslectische leerling zelf zich inzet om te kunnen voldoen aan de eindtermen.

Het dyslexiebeleid van het Carmelcollege Gouda is gebaseerd op het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs en de mogelijkheden voor kandidaten met een ondersteuningsbehoefte zoals opgesteld door College voor Toetsen en Examens.

Voor vragen over dyslexie kunnen ouders, leerlingen en collega's terecht bij de teamleiders en de ondersteuningscoördinator die zich bezighoudt met dyslexie.

Dyslexie op het Carmelcollege Gouda

Samenvatting

De onderstaande samenvatting geeft in het kort een beeld van het dyslexiebeleid. Voor de meer precieze beschrijving/uitleg wordt verwezen naar de betreffende paragrafen.

Paragraaf	Wie	Wat
Signaleren	Mentor ¹ , taaldocenten, ouders ² en ondersteuningsteam	- Mentor benadert – na overleg met de ondersteuningscoördinator – ouders indien er vanuit de school vermoedens zijn van dyslexie bij de leerling. - Ouders benaderen mentor indien zij zelf vermoedens van dyslexie bij de leerling hebben. De mentor bespreekt de informatie intern met de ondersteuningscoördinator. - Leerlingen in de brugklas kunnen deelnemen aan een dyslexie-screening, uitgevoerd door een medewerker van het ondersteuningsteam.
Advies doorverwijzing	Medewerker ondersteuningsteam	- School kan enkel een screening uitvoeren en begeleiding organiseren zoals vermeld in dit protocol. - Voor diagnostisch onderzoek en/of behandeling verwijst school naar externen. - De ondersteuningscoördinator kan ouders adviseren en informeren over de in dat schooljaar geldende samenwerking van de school met een extern onderzoeksbureau. - Kosten van onderzoek en/of behandeling zijn voor ouders.
Algemeen	Vakdocenten, mentor, medewerker ondersteuningsteam	- Vakdocenten (eventueel samen met mentor of ondersteuningscoördinator) ondersteunen en adviseren de leerling in de les en voorzien in de met die leerling afgesproken faciliteiten - Aanbod van de “Special dyslexie”: aantal bijeenkomsten voor leerlingen met dyslexie in de brugklas.

¹ Op de locatie AMXL gebruiken we de term ‘coach’.

² Daar waar ouders staat, wordt ook bedoeld ouder, verzorger of voogd.

		- Indien een leerling niet voldoende baat heeft van de begeleiding, kan een ondersteuningscoördinator nader adviseren over aanvullende mogelijkheden. - Voor (remediërende) behandelingen van dyslexie verwijst de school door naar externe instanties.
Compensaties	Leerling in overleg met ondersteuningscoördinator	- De ondersteuningscoördinator bepaalt aan de hand van de officiële dyslexieverklaring welke faciliteiten aan de leerling worden toegekend. Mogelijke faciliteiten zijn o.a.: • Extra tijd (hoelang verschilt per toets) • Aangepaste beoordeling spelling (in onderbouw) • Spellingcontrole bij geen spellingtoetsen • Gebruik laptop als schrijfgerei bij toetsen • Gebruik audiosoftware (ClaroRead) bij toetsen • Onduidelijk geschreven antwoorden eventueel mondeling toelichten, vóór de beoordeling (niet bij SE en CE)
Dispensaties	Aanvraag door leerling. Beoordeling verzoek door ondersteuningscoördinator en teamleider.	- In de onderbouw is alleen binnen het mavo een vrijstelling voor een tweede moderne vreemde taal (naast Engels) mogelijk; binnen havo en vwo niet. - Vanaf een bepaald leerjaar kan er naar een alternatieve invulling van een tweede moderne taal worden gekeken, indien dit nodig wordt geacht voor de ontwikkeling van de leerling en het behalen van een diploma. - In de bovenbouw mavo en havo is een tweede moderne vreemde taal niet verplicht: de leerling kan kiezen voor routes zonder tweede vreemde moderne taal. Bij het vwo bestaat deze verplichting wel. Een dyslectische vwo-leerling kan in een uitzonderlijk geval van de teamleider toestemming krijgen een ander examenvak te kiezen.

1. Signaleren van dyslexie

1.1 Leerlingen die in het bezit zijn van een dyslexieverklaring

Leerlingen die in het bezit zijn van een dyslexieverklaring komen op grond van hun dyslexieverklaring in aanmerking voor faciliteiten. Een kopie van de dyslexieverklaring en het dyslexieonderzoek maken deel uit van de informatie die vanuit ouders en/of de afleverende school wordt aangereikt. De ondersteuningscoördinator bekijkt de dyslexieverklaring, neemt contact op met de mentor en ouders en bespreekt welke compenserende faciliteiten en dispensaties wij als school aan de leerling kunnen bieden en welke verwachtingen wij als school van de dyslectische leerling hebben.

De ondersteuningscoördinator verstrekt aan de dyslectische leerling een faciliteitenkaart waarop de toegekende compenserende en dispenserende faciliteiten vermeld staan. Deze kaart kan de leerling in de lessen en bij toetsen aan de docent laten zien (zie verder paragraaf 3.3).

1.2 Overige leerlingen

Ook bij leerlingen zonder dyslexieverklaring kunnen kenmerken van dyslexie worden gesignaleerd. Met name in het eerste halfjaar van de brugklas zijn de vakdocenten extra alert op mogelijke kenmerken van dyslexie bij leerlingen. Indien er naar aanleiding van toetsen en/of observatie vermoedens van dyslexie zijn bij een leerling, wordt dit door de mentor – na afstemming met de ondersteuningscoördinator – met ouders besproken. Er wordt dan geadviseerd de leerling te laten deelnemen aan de dyslexiescreening op school.

Ook ouders zelf kunnen, wanneer zij vermoedens van dyslexie hebben, hun kind via de mentor aanmelden voor deelname aan de dyslexiescreening. De mentor bespreekt deze informatie vervolgens met de ondersteuningscoördinator van de locatie. Deze onderzoekt of de leerling daadwerkelijk in aanmerking komt voor de dyslexiescreening.

De screening bestaat uit een dossieranalyse en een aantal af te nemen taken op gebied van spelling en (technisch) lezen. De medewerker van het ondersteuningsteam beoordeelt na screening bij welke leerlingen het vermoeden van dyslexie reëel blijkt te zijn en koppelt dit terug naar de ouders en leerling. De ouders worden ingelicht over mogelijke vervolgstappen.

2. Adviezen voor externe vervolgstappen

2.1 Diagnostisch (vervolg)onderzoek

Als door de ondersteuningscoördinator vanuit de screening wordt vastgesteld dat een leerling mogelijk dyslexie heeft, dan zal deze de ouders adviseren om een dyslexieonderzoek te laten uitvoeren. Voor een officieel erkende dyslexieverklaring moet het onderzoek worden uitgevoerd door een bevoegde gz-psycholoog of erkende orthopedagoog. De ondersteuningscoördinator kan de ouders informeren over de mogelijkheden. De ouders zijn zelf verantwoordelijk voor de vervolgstappen die gezet gaan worden. Ook de bekostiging van een vervolgonderzoek is voor rekening van de ouders.

Let op! Voor deelname aan het vervolgonderzoek is het een vereiste dat de leerling remedial teaching heeft gehad voor de lees- en spellingsachterstand.

Om de diagnose dyslexie te kunnen stellen moet een onderzoeker namelijk aantonen dat er sprake is van didactische resistentie. Aan deze eis is pas voldaan wanneer een kind 20 uur remedial teaching, verspreid over minstens 3 maanden, heeft gehad. Mochten er lees- en spellingsachterstand worden gezien, maar er is geen sprake geweest van remedial teaching, dan kan de medewerker van het ondersteuningsteam ouders adviseren om extern remedial teaching in te zetten om zo te kunnen vaststellen of de lees- en spellingsproblemen inderdaad hardnekkig zijn.

2.2 Startmoment faciliteiten dyslexie

Niet alle leerlingen waar dyslexie bij is vastgesteld, hebben bij de start op school al een dyslexieverklaring. Er zijn leerlingen voor wie pas later – na het onderzoek – een dyslexieverklaring afgegeven wordt. Let wel: de compenserende en dispenserende maatregelen zijn pas van toepassing vanaf het moment dat de diagnose is gesteld en de school de dyslexieverklaring en het onderzoeksrapport ontvangen heeft. Het is niet mogelijk om met terugwerkende kracht een beroep te doen op deze maatregelen.

2.3 Behandeling of begeleiding buiten school

Als bij een leerling de diagnose dyslexie is vastgesteld, kunnen ouders en leerling er voor kiezen om specialistische behandeling of (remediërende) begeleiding in te zetten. Ouders zijn zelf verantwoordelijk voor de organisatie en kosten van dit traject. De externe remedial teacher/behandelaar van een leerling, kan – als de ouders dit wensen – contact opnemen met de ondersteuningscoördinator over specifieke adviezen en informatie die van invloed kunnen zijn op de ontwikkeling van de leerling op school.

3. Compenserende maatregelen

Leerlingen met een geldige dyslexieverklaring komen binnen de school in aanmerking voor bepaalde faciliteiten. Om te kunnen vaststellen welke faciliteiten helpend kunnen zijn, heeft de school het complete onderzoeksrapport en de dyslexieverklaring nodig. Deze documenten – zover niet al verstrekt bij aanmelding van de leerling – dienen de ouders op te sturen naar de mentor. In deze documenten wordt namelijk beschreven welke belemmeringen de dyslexie veroorzaakt en welke hulpmiddelen nuttig kunnen zijn. De mentor zal deze documenten delen met de ondersteuningscoördinator.

De ondersteuning van dyslexie op school wordt op verschillende manieren vorm gegeven. Tevens hangen de mogelijkheden af van het leerjaar waarin de leerling onderwijs volgt. Welke ondersteuningsmogelijkheden er binnen de school zijn, wordt hieronder nader beschreven.

3.1 Algemeen

Als de mentor signaleert dat de leerling op school tegen problemen aanloopt bij het volgen van de lessen of het leren, kan de mentor advies inwinnen bij de ondersteuningscoördinator. Deze denkt mee in wat de mentor/vakdocent in de aanpak op school zou kunnen toepassen, geeft advies voor in de thuissituatie en/of kan adviseren over inzet van externe hulp.

In lijn met de aanbevelingen uit het Dyslexieprotocol VO worden toetsen opgemaakt met de tekst in een schreefloos lettertype met puntgrootte 12.

3.2 Special dyslexie

Voor leerlingen met dyslexie is er in de brugklas de mogelijkheid de “Special dyslexie” te volgen. De special bestaat uit een aantal bijeenkomsten onder leiding van een medewerker van het ondersteuningsteam. De special omvat psycho-educatie, het verstrekken van tips over hoe om te gaan met dyslexie op de middelbare school en het uitwisselen van tips en ervaringen door de leerlingen onderling.

3.3 Faciliteitenkaart

De ondersteuningscoördinator bepaalt – in overleg met de leerling – welke faciliteiten aan de leerling worden toegekend. Om aan iedereen snel kenbaar te kunnen maken welke faciliteiten voor een leerling gelden, wordt aan dyslectische leerlingen een “faciliteitenkaart” uitgereikt. Deze kaart moeten zij in de lessen en bij toetsen aan de

docent kunnen laten zien om gebruik te kunnen maken van de faciliteiten. De uitgifte van de faciliteitenkaart gebeurt onder regie van de ondersteuningscoördinator. De leerling kan gedurende zijn hele schoolloopbaan bij het Carmelcollege Gouda van deze kaart gebruik maken. Eventuele verzoeken tot aanpassingen van de faciliteitenkaart worden door de leerling – eventueel via de mentor – bij de ondersteuningscoördinator aangevraagd. Deze beoordeelt of de gevraagde aanpassing wordt toegekend. Welke faciliteiten voor een leerling van toepassing kunnen zijn, wordt in de volgende paragrafen weer gegeven.

3.3.a Extra tijd bij toetsen

Een leerling met dyslexie heeft recht op extra tijd voor toetsen. De richtlijn is 20% extra tijd; bij het Centraal Examen is een maximale extra tijd. In de praktijk houdt dit in:

- 5 minuten tijdverlenging voor een schriftelijke overhoring
- 8 resp.10 minuten tijdverlenging voor een repetitie van 40 resp. 50 minuten
- 16 resp.20 minuten tijdverlenging voor grote toetsen van 80 resp.100 minuten
- maximaal 30 minuten bij het Centraal Examen

De extra tijd geldt voor alle vakken. Deze extra tijd kan op verschillende manieren verkregen worden. De docent bepaalt welke optie voor die toets van toepassing is:

- De leerling met recht op tijdverlenging mag na de toets langer blijven zitten.
- De toets wordt zo opgesteld dat deze 10 minuten minder duurt dan de totale lestijd, zodat leerlingen met tijdverlenging ook binnen een lesuur de toets kunnen afronden.
- De toets wordt voor dyslectische leerlingen iets ingekort. De docent bepaalt welke vragen eventueel mogen vervallen.
- Er is extra tijd ingeroosterd (bij toetsweken, CITO's en schoolexamens en CE).

3.3.b Aangepaste beoordeling spelling in de onderbouw

In de onderbouw geldt voor dyslectische leerlingen dat bij de beoordeling van toetsen er een andere beoordeling op spellingsfouten kan worden toegepast.

Voor Nederlands:

- Voor elke toets geldt dat de docent vooraf bepaald heeft hoe zwaar de spelling meeweegt in het totaalcijfer voor dyslectische en niet-dyslectische leerlingen. Vanuit het schoolbeleid is vastgesteld dat bij toetsen de aftrek voor spellingsfouten maximaal 10% van het totaalcijfer mag zijn (uitgezonderd bij spellingstoetsen en zinsbouwtoetsen).
- Herhalingsfouten in de spelling tellen niet mee.
- Spellingsfouten (m.u.v. werkwoordsfouten) tellen half zo zwaar mee.

Voor de vreemde talen:

- Voor elke toets geldt dat de vaksectie vooraf bepaald heeft hoe zwaar de spelling meeweegt in het totaalcijfer voor dyslectische en niet-dyslectische leerlingen. Vanuit het schoolbeleid is vastgesteld dat bij toetsen de aftrek voor spellingsfouten maximaal 10% van het totaalcijfer mag zijn (uitgezonderd bij spellingstoetsen en zinsbouwtoetsen).
- Herhalingsfouten in de spelling tellen niet mee.
- Fonetisch correct geschreven woorden worden goed gerekend. Dit geldt niet voor toetsonderdelen waar spelling centraal staat, grammaticale fouten en wanneer de foute spelling een betekenisverschil oplevert.

Voor de niet-taaltvakken:

- Leerlingen worden niet beoordeeld op spelling, als de docent in het antwoord, het goede antwoord herkent.

3.3.c Beoordeling spelling in de bovenbouw

Op de schoolexamens en op het eindexamen is een aangepaste beoordeling van spelling niet toegestaan. Talendocenten zullen in de bovenbouw dan ook geen aangepaste beoordeling meer toepassen: dyslectische leerlingen leren dezelfde stof, maken dezelfde toets met dezelfde normering als niet-dyslectische leerlingen. Voor elke toets geldt dat de docent vooraf bepaalt voor hoeveel procent spelling meeweegt in het totaalcijfer van de te maken toets. Hierbij geldt – in aansluiting bij de regel geldend voor het Centraal Examen – dat de maximale aftrek voor spellingsfouten 10% van het totaalcijfer mag zijn (uitgezonderd bij spellingstoetsen en zinsbouwtoetsen).

Het gebruik van een niet-digitaal woordenboek én het gebruik van spellingcontrole is – afhankelijk van de toets – wel toegestaan. Dyslectische leerlingen dienen bij de ondersteuningscoördinator aan te geven of zij van deze faciliteit gebruik willen maken.

In principe geldt het volgende:

- Spellingscontrole mag wel bij toetsen waar een andere vaardigheid dan de beoordeling van de spelling centraal staat (zoals bij leesvaardigheid en sommige schrijfp opdrachten);
- Spellingscontrole mag niet bij toetsen waarin de beoordeling van de beheersing van de spelling/zinsbouw/interpunctie centraal staat.

N.B. Als toetsen via WOOTS afgenomen worden, kan gebruik worden gemaakt van de spellingscontrole binnen dit programma. Voor de vreemde talen dient hiervoor in de browser de betreffende taal toegevoegd te zijn en de spellingscontrole voor die taal ingeschakeld te zijn.

3.3.d. Laptop als schrijfgerei

Als blijkt dat de leerling (door de dyslexie) moeite heeft met schrijven en dat dit de antwoorden van de leerling inhoudelijk beïnvloedt of het geven van volledige antwoorden belemmert, kan de laptop als schrijfgerei als faciliteit worden toegekend. De ondersteuningscoördinator stemt met de leerling af voor welke vakken dit van toepassing is.

3.3.e Auditieve ondersteuning

Lesmethodes

Bij de meeste vakken is het voor de leerlingen mogelijk om via de methode in Somtoday de tekst te laten voorlezen. Voor websites, Word-documenten en pdf's is het programma Claroread te gebruiken. Mochten deze opties niet voldoende zijn, dan kan de ondersteuningscoördinator bezien wat er verder mogelijk is.

Toetsen

Wanneer een leerling met dyslexie gebaat is bij auditieve ondersteuning bij toetsen, kan gebruik worden gemaakt van de software Claroread. De ondersteuningscoördinator stemt met de leerling af bij welke vakken de leerling hier gebruik van wil maken. Dit wordt vastgelegd in het dossier en op de faciliteitenkaart. Bij sommige vakken zoals wiskunde en de natuurwetenschappelijke vakken is het gebruik van auditieve ondersteuning niet (altijd) mogelijk.

N.B. Als toetsen via WOOTS afgenomen worden, bestaat de mogelijkheid dat de toetsen via dit programma (in plaats van via Claroread) voorgelezen worden.

De leerling neemt zijn eigen laptop mee naar toetsen. De leerling ontvangt een handleiding voor het downloaden en installeren van het programma Claroread. Ook in de bovenbouw neemt de leerling in principe zijn eigen laptop mee. Voor de SE- en CE-toetsen wordt het programma Safe Exam Browser op de laptop geïnstalleerd. Leerlingen met laptops waarop dit programma niet kan worden geïnstalleerd, maken de toetsen op een laptop van school.

3.3.f Mondeling toelichten of overhoren

Soms is het mogelijk een leerling een antwoord mondeling te laten toelichten. Dit dient als optie op de faciliteitenkaart te zijn vastgelegd door de coördinator. Wanneer de leerling het antwoord op een toetsvraag denkt te weten, maar niet goed schriftelijk weet over te brengen, kan hij na de toets vragen aan de docent deze vraag mondeling toe te lichten. Voorwaarde is dat de leerling wel tijdens het toetsmoment ook een antwoord heeft ingevuld op papier. Deze faciliteit geldt niet bij het CE.

Als er twijfel is over de kennis van de leerling op een specifiek vakgebied en er zijn vermoedens dat de lees- en/of schrijfvaardigheid van grote invloed is op de resultaten van de leerling, dan kan in uitzonderlijke gevallen een mondelinge overhoring als

onderzoeksinstrument worden ingezet. De docent en de ondersteuningscoördinator stemmen dit in overleg met elkaar af. Deze faciliteit geldt niet bij het CE.

3.3.g Overige zaken

Op de faciliteitenkaart van de leerling wordt vastgelegd bij welke vakken en in welke situatie de leerling van de faciliteit gebruik maakt. Voor de docenten is er een actueel Excelbestand beschikbaar met een overzicht van welke faciliteiten gelden voor welke leerlingen, zodat het voor iedereen duidelijk is wanneer er voor welke leerlingen aanpassingen gelden en dus georganiseerd moeten worden. Het gebruik maken van de aangeboden faciliteiten is een gedeelde verantwoordelijkheid: de school zorgt ervoor dat de afgesproken aanpassing voor de leerling beschikbaar is, de leerling zorgt ervoor dat hij gebruik maakt van de benodigde aanpassing, ouders bespreken het belang hiervan met hun kind.

Als een leerling naar eigen keuze bij toetsen geen gebruik heeft gemaakt van de georganiseerde aanpassing, blijft het resultaat van de gemaakte toets geldig: achteraf aangeven de toets nogmaals te willen doen mét de aanpassing is niet mogelijk. Bij toetsen die herkansbaar zijn, kan de leerling weer gebruik maken van de afgesproken faciliteit.

Als er vragen zijn over de begeleiding, kan de leerling of de docent contact opnemen met de ondersteuningscoördinator voor advies. Deze weegt of voor de betreffende leerling aanvullende mogelijkheden helpend kunnen zijn.

Als de leerling en/of ouders liever werken met een ander digitaal programma/hulpmiddel ter ondersteuning van de dyslexie dan het programma dat de school aanbiedt, dan moet dit programma door de ouders/leerling zelf aangeschaft worden.

3.4 Faciliteiten Citotoets

Het Carmelcollege Gouda maakt gebruik van methode-onafhankelijke toetsen voor het meten van het onderwijsniveau van de leerlingen. Het betreft hier de CITO-VAS-toetsen. Bij deze toetsen zijn onderstaande faciliteiten toegestaan:

- Tijdverlenging tot de leerling de toets af heeft
- Auditieve ondersteuning (voorleesfunctie)

3.5 Faciliteiten Centraal Eindexamen

Voor dyslectische examenkandidaten voor wie faciliteiten tijdens het Central Examen van toepassing zullen zijn, kan het nodig zijn aangepaste examens aan te vragen. De aanvraag hiervoor dient vóór 1 oktober bij de Inspectie van het Onderwijs te worden ingediend. De zaken die aangevraagd kunnen worden zijn:

- Verlenging van de examentijd (met een half uur)
- Auditieve ondersteuning (ClaroRead)
- Nederlandse schrijfvaardigheid op de computer met spellingcontrole
- Laptop als schrijfgerei

De ondersteuningscoördinator neemt hierover contact op met de examensecretaris.

4. Dispenserende maatregelen

4.1 Dispensaties in de onderbouw

Vrijstelling mavo

In de onderbouw van het mavo moeten leerlingen – naast Engels – minimaal nog één andere vreemde taal volgen: Frans óf Duits. Vanaf leerjaar 2 maken beide talen deel uit van het lesprogramma. Een leerling met een officiële dyslexieverklaring voor wie het volgen van de tweede moderne vreemde taal een dusdanige belasting is dat dit een succesvolle doorstroom naar een volgend leerjaar ernstig belemmert, kan (onder voorwaarden) vrijstelling krijgen voor het volgen van één van de twee moderne vreemde talen. Er worden dan met de leerling afspraken gemaakt over hoe de leerling wordt geacht invulling te geven aan de vrijgekomen lestijd.

Vrijstelling havo en vwo

Het is wettelijk gezien niet mogelijk om in de onderbouw van havo en vwo leerlingen vrijstelling te verlenen voor het volgen van een moderne vreemde taal. Dit betekent dat ook dyslectische leerlingen worden geacht deze vakken te volgen.

Verlicht programma alle leerwegen

Het is mogelijk dat leerlingen met een officiële dyslexieverklaring de lestijd van één van de moderne vreemde talen, behalve Engels, op een andere manier invullen. Deze mogelijkheid geldt voor het mavo in principe vanaf leerjaar 2 en voor het havo en vwo vanaf leerjaar 3. Er moet nog wel tijd aan de vreemde taal besteed worden, maar de inhoud van het lesprogramma krijgt een alternatieve invulling, waardoor het lesprogramma voor de leerling wordt verlicht. Wat deze alternatieve invulling inhoudt en wat er in deze situatie van de leerling verwacht wordt, wordt vooraf duidelijk met de docent, leerling en ouders afgestemd.

Het aanbieden van een ‘verlicht programma’ is enkel een optie als blijkt dat de leerdruk en resultaten van de leerling bij de betreffende vreemde taal de bevordering naar een volgend leerjaar op hetzelfde niveau ernstig belemmert.

De teamleider besluit in samenspraak met de ondersteuningscoördinator en het docententeam of het verzoek voor het volgen van een ‘verlicht programma’ al dan niet wordt toegekend. Bij deze afweging wordt meegenomen of de resultaten bij alle andere vakken meer dan voldoende zijn en het docententeam overtuigd is van de capaciteiten en de inzet van de leerling.

Leerlingen die het ‘verlichte programma’ van een moderne vreemde taal volgen, kunnen dit vak niet meer kiezen in de bovenbouw. Het is daarom belangrijk dat de leerlingen zich vooraf goed laten informeren over de eisen van een mogelijk te kiezen vervolgopleiding.

4.2 Dispensaties in de bovenbouw

Mavo

In de bovenbouw mavo is er veel keuzevrijheid in vakken in de verschillende sectoren. Dyslectische leerlingen kunnen dus de tweede moderne vreemde taal omzeilen door eenvoudigweg een ander vak dan de tweede moderne vreemde taal te kiezen. Alleen in de sector Economie is de keuzevrijheid beperkter: leerlingen moeten daar kiezen tussen wiskunde of een tweede moderne vreemde taal. De leerlingen kunnen de tweede moderne vreemde taal vermijden door wiskunde te kiezen.

Havo

In de bovenbouw havo is een tweede moderne vreemde taal naast Engels niet verplicht in drie van de vier profielen. Alleen in het profiel C&M is het volgen van een tweede moderne taal wel een verplichting. Dyslectische leerlingen die geen tweede moderne vreemde taal willen volgen, zullen dus moeten kiezen voor een van de drie andere profielen, te weten E&M, N&T of N&G.

Omdat er binnen het havo dus voldoende alternatieve keuzeprofielen zijn, is het krijgen van een ontheffing voor een tweede moderne vreemde taal binnen dit onderwijsniveau niet mogelijk.

Vwo

In de bovenbouw vwo is het volgen van een tweede moderne vreemde taal, naast Engels, verplicht. Daarom is het binnen het vwo wel mogelijk om - op basis van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020, artikel 2.9, lid 1, onder a, b of c – een leerling ontheffing te verlenen voor het verplicht volgen van een tweede moderne vreemde taal (Frans of Duits) in het gemeenschappelijke deel. De leerling wordt de mogelijkheid geboden in plaats van de tweede moderne vreemde taal een ander examenvak te kiezen met een vergelijkbare studielast.

Het verzoek voor de ontheffing moet bij de teamleider bovenbouw worden aangevraagd. Deze beslist op basis van onderstaande punten of de aanvraag gerechtvaardigd is:

- De leerling voldoet aan de eisen zoals weergegeven in het Uitvoeringsbesluit WVO 2020, artikel 2.9, lid 1, onder a, b of c en het onderwijs in de taal verhindert naar verwachting een succesvolle afronding van de vwo-opleiding.
- Er is een medische verklaring (of dyslexieverklaring) waaruit blijkt dat het leerprobleem verband houdt met de studieresultaten voor het vak waar ontheffing voor wordt aangevraagd. De ondersteuningscoördinator beoordeelt deze medische verklaring.
- Gedurende een periode van 9 lesweken heeft de vakdocent beoordeeld wat de invloed is van het leerprobleem op de studieresultaten van het vak waar de ontheffing voor wordt aangevraagd. Het is aan de docent om een programma met toetsing samen te stellen. Aan deze periode zijn beperkingen van studietijd

gesteld. De vakdocent geeft aan welke zelfstudie de leerling minimaal en maximaal mag besteden. Dit is noodzakelijk om de invloed van het leerprobleem te kunnen vaststellen.

- De teamleider maakt in afstemming met de ondersteuningscoördinator afspraken met de leerling, ouders, docent en mentor over de periode van 9 lesweken.
- De studiehouding is voldoende geweest in de voorafgaande schooljaren en in de procedureperiode. Dit wordt beoordeeld door de mentor van de leerling.
- Na de periode van 9 lesweken toetst de teamleider of de leerling voldoet aan de criteria en maakt hij schriftelijk zijn besluit kenbaar. In het geval van ontheffing moet het betreffende vak vervangen worden door een ander vak met een normatieve studielast van ten minste 440 uren.

Wanneer de ontheffing is toegekend wordt dit ook aan de examensecretaris en de decaan bekend gemaakt. Ook wordt de aanpassing van het vakkenpakket vastgelegd in Somtoday.